

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1998/1

Karar Sayısı : 1998/86

Karar Günü : 22.12.1998

R.G. Tarih-Sayı :24.06.2000-24089

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 5. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 20.3.1997 günlü, 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesiyle değiştirilen IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren ..." ibaresinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişi olan davacı tarafından, 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan denetim elemanlarına getirilen 2000 göstergenin karşılığı olan tazminatın ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali için açılan davada, Mahkeme, davacının Anayasa'ya aykırılık savını ciddî bularak "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren ..." ibaresinin iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na ekli, 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesiyle değiştirilen itiraz konusu kuralı da içeren IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendi şöyledir:

a) En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren fakülte veya yüksekokulları bitirmiş, birinci dereceli kadroya atanmış ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip merkez denetim elemanlarından; Başbakanlık Müfettişleri, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Denetçileri, Bakanlık Müfettişleri, Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları, Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıpları, Müsteşarlık ve Genel Müdürlük Müfettişleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişleri, Müsteşarlık Kontrolörleri, Bakanlıkların merkez teşkilatına dahil Genel Müdürlüklerin Kontrolörleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişleri (Tazminat Göstergesi.....2000)

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralı şöyledir:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Ahmet Necdet SEZER, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 13.1.1998 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesine göre Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

Başvuru kararında, 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren" ibaresinin iptali istenilmiştir. (a) bendinde, çeşitli kurum ve kuruluşlarda görev yapan denetim elemanlarının makam tazminatları düzenlenmiştir. Davacı, Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişi olarak görev yaptığından, IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren..." ibaresine ilişkin esas incelemenin "Bakanlık Müfettişleri" ile sınırlı olarak yapılmasına, 22.12.1998 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Mahkeme, başvuru kararında, IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde sayılan kadro ve görevlere atanabilmenin koşullarının çeşitli tarihlerde yapılan yasal düzenlemelerle belirlendiğini, bu kadrolarda görev yapanların da buna göre atandıklarını, artık söz konusu kadrolarda görev yapanların, sonradan tanınan haklardan, mezun oldukları yükseköğrenim veya fakültenin öğrenim sürelerine bakılmaksızın eşit olarak yararlandırılmaları gerektiğini, bu nedenle, IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sıra (a) bendinde yazılı "En az dört yıl süreli yükseköğretim veren" ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan "Eşitlik ilkesine" aykırılığını ileri sürerek iptalini istemiştir.

Hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

657 sayılı Yasa'ya ekli IV sayılı Cetvel'de ünvanları yazılı görevlerde bulunanlara makam tazminatı ödenmesi öngörülmüştür. Makam tazminatı tutarı, her ünvan için ayrı ayrı belirlenmiş bulunan gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanmakta olan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadardır.

IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli, son kez 20.3.1997 günlü ve 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesiyle değiştirilmiş olup, 8. sıranın (a) bendinde, kimi kurum ve kuruluşlarda çalışan merkez denetim elemanlarına ödenecek olan makam tazminatı miktarı ve koşulları düzenlenmiştir. Buna göre, "En az dört yıl süreli yükseköğretim veren fakülte veya yüksek okulları bitirmiş, birinci dereceli kadroya atanmış ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip..." olanlar bu tazminata hak kazanmaktadır. Yürütülen görevin ve üstlenilen sorumluluğun önemini ve özelliklerini gözönünde tutan yasakoyucu bu düzenlemeyle denetim elemanlarının eğitim düzeylerini yükseltmeyi amaçlamıştır.

657 sayılı Yasa'ya ekli IV sayılı Cetvel'in 8. sırasının (a) bendinde belirtilen Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip merkez denetim elemanları benzer görevleri yapmalarına karşın, eğitim süreleri farklı olduğundan iki yıllık eğitim enstitüsünü veya yüksek okulu bitirenlerle, en az dört yıllık eğitim ve öğretim veren fakülte veya yüksek okulu bitirenler aynı durumda değildir. Farklı durumda olanların aynı kurallara bağlı tutulmamasında ise eşitlik ilkesine aykırılık yoktur.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

14.7.1965 günlü, 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu"nun 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren..." ibaresinin "Bakanlık Müfettişleri" yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Haşim KILIÇ, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI ile Lütü F. TUNCEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 22.12.1998 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Güven DİNÇER	Haşım KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	
Mahir Can ILICAK	Rüştü SÖNMEZ	

KARŞIOY YAZISI

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik IV sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin 8. sırasının (a) bendinde yer alan "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren..." ibaresinin iptali için başvurulmuştur.

İtiraz konusu kural, yükseköğrenimini dört yıldan az yapmış olan Millî Eğitim Bakanlığı müfettiş veya başmüfettişlerinin "2000" göstergeli tazminattan yararlanamayacaklarını öngörmektedir. Başka bir anlatımla, müfettiş, yaptığı işe, atandığı kadroya ve statüsüne göre değil, öğrenimine göre daha yüksek göstergeli tazminattan yararlanmaktadır.

179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılan 2287 sayılı Maarif Vekaleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 26. maddesiyle, 30.9.1967 günlü, 12713 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 7. maddesine göre, diğer koşulların yanında "üniversite veya yüksek okuldan mezun olmak" müfettişliğe atanacaklarda aranan nitelikler arasında sayılmıştır. Hâl böyle iken, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nün 12. maddesinde 23.5.1998 günlü, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 17. maddesinde de 12.9.1998 günlü Resmî Gazetelerde yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklikler sonucu, müfettişliğe atanabilmek için "fakülte veya en az dört yıllık yüksek okul mezunu olmak" koşulu getirilmiştir. Bu duruma göre, 1998 yılından sonra iki yıllık yüksek öğrenim görenler müfettişliğe alınmadığından,

önceki mevzuata göre göreve alınan (36) civarında iki veya üç yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu müfettiş Bakanlıkta görevde kalmışlardır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçisine bağlı, Başlangıç'ta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında açıklandığı gibi hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan Devlet demektir.

Öte yandan, "Kanun önünde eşitlik" başlıklı Anayasa'nın 10. maddesine göre, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme tâbi tutulması gerekir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır.

Anayasa'nın "Ücrette adalet sağlanması" başlıklı 55. maddesinde, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri için Devletin gerekli önlemleri alacağı öngörülmüş; madde gerekçesinde, "Bu madde, bütün çalışanlara çalışmalarının karşılığı olarak ödenecek olan ücret, aylık, ikramiyeler ve sosyal yardımların belli esasa dayandırılmasını öngörmektedir. Bu esaslardan ilki, ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımlar ancak "fiilen çalışma" karşılığı olarak ödenecektir. Bunun için de iş süreleri, işin verimi, değeri ve niteliği dikkate alınacaktır..." denilmiştir. Makam tazminatı, belirli makam ve sorumluluk gerektiren görevlerde bulunanlara ödenen bir para olup, tutarı, her makam (ünvan) için ayrı ayrı saptanmış olan gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadardır. 1961 Anayasası'nın 45., 1982 Anayasası'nın da 55. maddesinde yer alan ücrete ilişkin kuralın dayanağı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 43. maddesidir. Sözü edilen Bildirgenin 43. maddesinin (2) nolu bendinde, "herkesin herhangi bir ayırım gözetilmeksizin eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır." denilmiş, Avrupa Sosyal Şartı'nın 4. maddesinin (1) nolu, Çalışanların Temel, Sosyal Hakları Topluluk Şartı'nın 6/İ ve 6/İİİ maddelerinde de, eşit ve adil ücret hakkına ilişkin kurallara yer verilmiştir.

Eşit işe eşit ücret ilkesi, kamu çalışanlarının aylıklarının belirlenmesinde yaşamsal bir ölçüt olarak alınmalı, Anayasa ve uluslararası normlarda öngörülen biçimde ücret ödenmesini sağlayacak yasal kurallar getirilmelidir. Kuşkusuz ki, İLO sözleşmesinde öngörüldüğü gibi ücret deyimi, her türlü ek ödemeyi de kapsamaktadır.

Hangi tür yüksek öğrenim görmüş olursa olsunlar Bakanlık Müfettişleri aynı ünvan ve sorumluluğu taşımakta ve gördükleri görev bakımından öğrenim durumları herhangi bir farklılık yaratmamaktadır. Hattâ iki veya üç yıllık yüksek öğrenim görüp de Bakanlık Müfettişliği yapanlar genellikle meslekte daha kıdemli ve deneyimli olduklarından, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 54. maddesine göre grup başkanı olarak görevlendirilerek;

- Grubu temsil edip yönetmekte, grubun çalışma programlarını hazırlamakta, çalışma süresince gruptaki müfettişlerle işbirliği yapıp toplantılar düzenleyerek teftiş hizmetlerine verilecek en uygun yönü onlarla birlikte belirlemekte, müfettişlerin görev sırasındaki davranışları ile ilgilenip müfettiş yardımcılarının yetismelerine yardımcı olmakta, düzenlenen toplantılara gerektiğinde katılarak grup adına toplantıyı idare etmekte, gerek görmesi halinde

müfettişlerin çalışmalarını, görev sırasındaki davranışlarını ve müfettiş yardımcılarının hizmete yakınlıkları ile ilgili kanaatlerini bildirmektedirler.

Yukarıda sayılan nitelikte önemli görev ve sorumluluklar yüklenen ve kıdemleri nedeniyle çoğu kez grup başkanlığı da yapan Millî Eğitim Bakanlığı Başmüfettiş ve müfettişlerinin, diğer koşulları da taşımasına karşın, yalnız başına mezun olduğu yüksek öğrenimin süresine bakılarak "2000" tazminat göstergesinden yararlandırılmamasının hukuken kabul edilebilir hiçbir haklı nedeni bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 2., 20. ve 55. maddeleriyle, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 43., Avrupa Sosyal Şartı'nın 4. ve Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı'nın 6. maddelerine aykırı olan itiraz konusu yasa kuralının, iptali gerekeceği oyu ile karara katılmıyoruz.

Üye

Haşim KILIÇ

Üye

Mustafa BUMİN

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesi'nin 22.12.1998 günlü, Esas: 1998/1, Karar: 1998/86 sayılı kararıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle değişik IV Sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8. Sırasının (a) bendinde yer alan ve Bakanlık Müfettişleri yönünden sınırlı olarak incelenen "en az dört yıl süreli öğrenim veren" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin reddine karar verilmiştir.

IV Sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8. Sırasının (a) bendi şöyledir:

Sıra No	Kadro Günü ve Unvanı	Tazminat Göstergeleri
8	a) En az dört yıl süreli yüksek öğrenim veren fakülte veya yüksekokulları bitirmiş, birinci dereceli kadroya atanmış ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip merkez denetim elemanlarından, Başbakanlık Müfettişleri, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Denetçileri, Bakanlık Müfettişleri, Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları, Hazine Müsteşarlığı, Bankalar Yeminli Murakıpları, Müsteşarlık ve Genel Müdürlük Müfettişleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişleri, Müsteşarlık Kontrolörleri, Bakanlıkların merkez teşkilatına dahil	2000

Genel Müdürlüklerin Kontrolörleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişleri

Dâvâcı, halen Millî Eğitim Bakanlığı'nda, birinci dereceden maaş alan ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim ve inceleme görevi yapan bir bakanlık müfettişidir. Ancak dört yıllık değil de, iki yıllık bir yüksekokuldan mezun olduğu için kendisine makam tazminatı ödenmemektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı'nda halen fakülte mezunlarının yanısıra, iki, üç ve dört yıllık yüksekokul çıkışlı bakanlık müfettişleri görev yapmaktadır.

Bugün görevde bulunan bakanlık müfettişlerinin, dâvâcının da içinde bulunduğu büyük bölümü, 22.3.1954 günlü, 6389 sayılı Yasa'nın 1. maddesi uyarınca atanmışlardır. Bu madde, Maarif Vekaleti Merkez Kuruluşu ve Görevleri Hakkındaki 2287 sayılı Yasa'nın, bu Yasa'ya ek 4737 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen 26. maddesini değiştirmektedir. Buna göre, "maarif vekaleti müfettişlerinin tayininde aranacak vasıflar şunlardır:

1- Üniversite veya bir yüksekokuldan mezun bulunmak;

2- Orta veya yüksek dereceli okullarda en az 8 yıl öğretmenlik veya bu müddetin içinde olmak üzere en az üç yıl meslek bünyesinde idare işlerinde bulunmak ve öğretmenlikle birlikte bu işlerde de üstün başarısı tespit edilmiş olmak.

.. .. ."

Dava konusu, 20.3.1997 günlü, 570 sayılı KHK'nin çıkarıldığı tarihte Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin atanmalarındaki yöntem yukardaki kuralda belirtildiği gibidir.

Bu kural, 20.1.1993 günlü, 93/4055 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan, "Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü"nün 12. maddesinde 23.5.1998 gününde yapılan değişiklikle, "Müfettiş yardımcılığına; fakülte veya en az dört yıllık yüksekokul mezunu olup, Bakanlığa bağlı okullarda branşında en az on yıl öğretmenlik veya branşında beş yıl öğretmenlik yaptıktan sonra Bakanlık Teşkilatında veya okullarda en az üç yıl yöneticilik görevi yapmış olan Bakanlık mensupları ile hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği yetkili makamca kabul edilen yurt içi veya dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar arasından giriş sınavını kazananlar atanır" şekline getirilmiştir.

Belirtilen tüzüğün geçici 1. maddesinde de "Bu tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte kurulda görev yapmakta olan başkan, başmüfettiş ve müfettişlerin kazanılmış hakları saklı" tutulmuştur.

Anayasa'nın 55. maddesinde, ücretin emeğin karşılığı olduğu; Devlet'in çalışanların yaptıkları işe uygun, adaletli bir ücret elde etmeleri veya diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gereken tedbirleri alacağı; 10. maddesinde, herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce felsefî inanç, dil, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin yasa önünde eşit olduğu; Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde

eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları; 2. maddesinde de, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 55. maddesinde sözü edilen ücret sözcüğü, kuşkusuz aylığı ve aylığa bağlı her türlü ek ödentileri de kapsamaktadır. Eşit işe eşit ücret ilkesi, kamu çalışanlarının aylıklarının belirlenmesinde de yaşamsal değerde bir kuraldır. Bu kural, Anayasa'nın 55. maddesinin yanısıra, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa Sosyal Şartı, AET Antlaşması ve Çalışanların Temel, Sosyal Hakları Topluluk Şartında da yer almıştır.

Makam tazminatı bir makamda bulunan kişilere, o makamın görevlerini ifa etmelerinin karşılığı olarak, makamda bulundukları sürece ödenen bir paradır. Aynı kurallarla, aynı yerlerde görev yapan, aynı maaş derecesindeki Bakanlık Müfettişlerinin, her bakımdan eşit değerde iş yaptıklarına; görevlerinin önemi, nitelikleri ve sorumlulukları aynı olduğuna göre, eşit ücret almaları gerekir. Maaşı eşit biçimde ödenen, ek göstergeleri aynı olan, emekliliği aynı koşullara bağlı bulunan Bakanlık Müfettişlerini, makam tazminatı yönünden iki yıllık veya dört yıllık yüksekokulu tamamlamış olmak gibi bir koşula bağlamak Anayasa'nın 55. maddesiyle çelişir. Ayrıca yukarda belirtildiği gibi 570 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte, Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin atama koşulları arasında dört yıllık bir yüksekokuldan mezun olmak koşulu da bulunmamakta, bir yüksekokuldan mezun olmak yeterli sayılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan müfettişlerin, işgal ettikleri makamın ve bu makamın gereği olarak yaptıkları görevlerin tamamı aynı niteliktedir. İşbölümleri, öğrenim sürelerine ya da mezun oldukları okullara göre değil, yaptıkları işe göre yapılmaktadır. Bu nedenle, dört yıldan az süreli bir yüksekokuldan mezun olan, ancak birinci dereceyi almış ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim ve inceleme görevi yapan ve aynı statüde bulunan müfettişleri öğrenim süreleri yönünden bir ayrıma bağlı tutmanın, kabul edilebilir haklı bir nedeni bulunmamaktadır. Bu nedenle, itiraz konusu kural 10. maddesine de aykırılık oluşturur.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın özelliği, iki ya da üç yıl süreli yükseköğretim mezunları da bu bakanlıkta, müfettişliğin yanısıra, illerde il millî eğitim müdürü, Bakanlık merkez örgütünde de, daire başkanı, genel müdür, hatta müsteşar olabilmektedir. Bütün bu görevlerde bulunanlar için dört yıllık yükseköğrenim veren fakülte veya yüksekokul koşulu getirilmemişken, itiraz konusu kuralla sadece Bakanlık Müfettişleri için bu koşul öngörülmüştür. İki ya da üç yıl süreli yüksekokul çıkışlı Bakanlık Müfettişlerine makam tazminatı ödenmemesine yol açan bu kural, haklı bir nedene dayanmadığı gibi, anılan tazminatın amacına ve özelliğine de uygun düşmemekte ve adalet ve hakkaniyetle de bağdaşmamaktadır.

Adaletli bir hukuk düzeni sağlamak, hukuk devleti olmanın gereğidir. Anayasa'nın 55. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturan itiraz konusu kural, aynı zamanda Anayasa'nın 2. maddesinde belirlenen hukuk devleti ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluğun, itirazın reddi yönündeki görüşüne katılmıyoruz.

Üye

Sacit ADALI

Üye

Lütfi F. TUNCEL